

Ingen overophedning i sigte trods høj beskæftigelse

Til trods for, at der i Danmark for nylig er sat ny beskæftigelsesrekord, tyder det ikke på, at vi er på vej mod overophedning.

Sådan lyder konklusionen på et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, som sammenligner den nuværende udvikling i beskæftigelsen med situationen lige før finanskrisen.

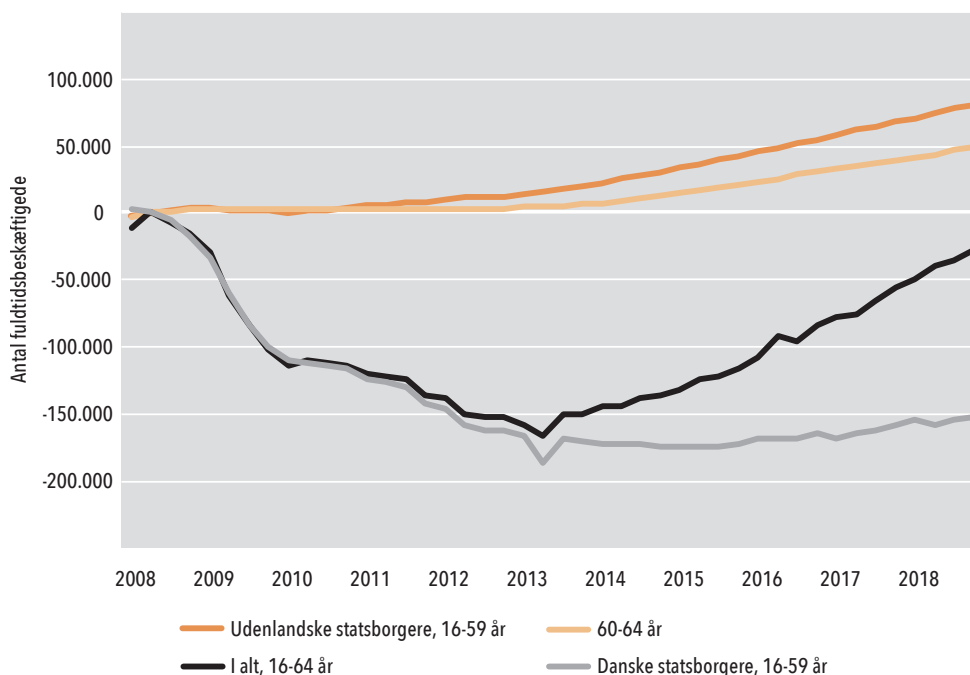
Siden januar 2018 har der været historisk høj beskæftigelse i Danmark, og der er i dag over 2,75 millioner lønmodtagere med beskæftigelse. Det har ført til optimisme, men også bekymring, for den hidtidige rekord stammer fra april 2008, hvor arbejdsmarkedet befandt sig i en tilstand af overophedning. På dette tidspunkt havde man en situation med flaskehalse, mange forgæves rekrutteringsforsøg og stærkt stigende lønninger – virksomhederne hævdede lønningerne for at tiltrække og fastholde medarbejdere, og det havde negative konsekvenser for landets konkurrenceevne.

Men det tyder ikke på, at vi er tæt på en tilsvarende overophedning. Forklaringen er, at den nuværende høje beskæftigelse er meget anderledes sammensat end i 2008.

Hvor beskæftigelsen dengang i høj grad var drevet af arbejdsmarkedets kernegrupper (herunder de unge, der i dag uddanner sig mere), trækkes beskæftigelsesfremgangen i dag primært af de ældre og af udenlandsk arbejdskraft, mens det samlede bidrag fra den resterende gruppe er beskedent, som det fremgår af figur 1.

Som man kan se, skyldes beskæftigelsesopsvinget ikke i særlig høj grad udviklingen for de 16-59-årige danskere, idet fremgangen for disse kun har været moderat siden konjunkturvendingen i 2013. Beskæftigelsesstigningen er i helt overvejende grad drevet af de 60-64-årige, der arbejder markant mere i dag sammenlignet med 2008 – og i endnu højere grad af udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark, som der er blevet markant flere af i perioden.

Figur 1: Udviklingen i fuldtidsbeskæftigelse 2008-2018, fordelt på udenlandske og danske statsborgere

NOTE: Antal fuldtidsbeskæftigede danske statsborgere, 16-59 år, er beregnet som forskellen mellem den samlede fuldtidsbeskæftigelse for 16-59-årige med bopæl i Danmark fratrukket 16-59-årige fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark.

KILDE: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

Figuren viser udviklingen i antallet af lønmodtagere i aldersgruppen 16-64 år i forhold til højdepunktet i 2008. Den grå linje viser danske statsborgere i alderen 16-59 år, den orange linje viser udenlandske statsborgere i alderen 16-59 år, mens den lyse orange linje viser danske og udenlandske statsborgere i alderen 60-64 år.

De udenlandske statsborgere har gjort befolkningen større. Og selv om antallet af beskæftigede i dag er højere end det tidligere rekordniveau, er fuldtidsbeskæftigelsen som andel af den samlede befolkning – fuldtidsbeskæftigelsesfrekvensen – rent faktisk fortsat et stykke under det niveau, man så i 2008. Danmark har i den forbindelse mistet sin førsteplads fra 2008 som indehaver af den højeste beskæftigelsesfrekvens i EU.

Det er særligt de 25-54-årige, der tegner sig for to tredjedele af beskæftigelsen i Danmark, der har mistet terræn i forhold til andre EU-lande.

Uudnyttet arbejdskraft

Foreløbig er der dermed intet, der tyder på, at en overophedning af arbejdsmarkedet umiddelbart er under opsejling.

Om en overophedning skulle blive aktuel i de kommende år, afhænger af, hvor mange ”elastikker” arbejdsmarkedet har til rådighed – og hvor hårdt de er spændt ud.

Fx skyldes de unges lavere beskæftigelse, at de i dag uddanner sig mere end tidligere. Sammen med den generelt lavere beskæftigelsesfrekvens hos kernegrupperne peger dette på, at der fortsat er uudnyttede arbejdskraftressourcer, som kan tages i brug, hvis efterspørgslen efter arbejdskraft fortsætter med at stige.

Ufaglært restgruppe er blevet tungere

Gruppen af ufaglærte danskere er halveret siden årtusindskiftet, og den tilbageværende del er blevet markant tungere i forhold til arbejdsmarkedet, fordi mange af de mest ressourcestærke har forladt gruppen og nu tæller blandt de uddannede.

Det er konklusionen på et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, som har stillet skarpt på gruppen af ufaglærte med dansk baggrund og undersøgt deres tilknytning til arbejdsmarkedet siden år 2000.

Studiet viser, at mens det samlede antal ufaglærte er faldet støt fra årtusindskiftet og frem, har der i samme periode været et næsten konstant antal ufaglærte, som har stået uden for arbejdsmarkedet i fem år eller mere.

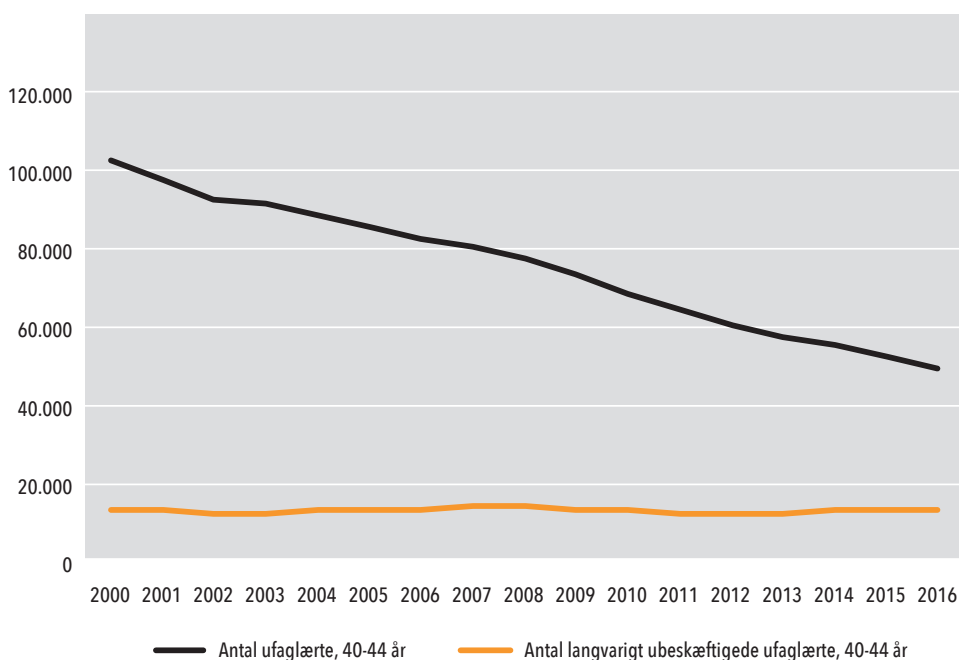
Som det ses i figur 2, er antallet af 40-44-årige ufaglærte faldet fra godt 100.000 ved årtusindskiftet til knap 50.000 i 2016. I samme periode har antallet, der er langvarigt uden for beskæftigelse i samme aldersgruppe, ligget nogenlunde konstant på ca. 12.000-13.000 personer. På nær de ældste grupper af ufaglærte – der har en særlig historie for at stå stærkere på arbejdsmarkedet – er billedet det samme for alle andre aldersgrupper.

De langvarigt ubeskæftigede fylder dermed betydeligt mere i gruppen af ufaglærte i dag, end de gjorde ved årtusindskiftet.

En væsentlig del af forklaringen på dette er, at man ikke skal gøre noget aktivt for at kvalificere sig til at være i gruppen af ufaglærte. Mennesker, der af den ene eller anden grund befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet – fx på grund af svære helbredsmæssige eller sociale problemer – vil derfor med stor sandsynlighed skulle regnes med til den ufaglærte gruppe. Det betyder, at hvis gruppen på kanten af arbejdsmarkedet er en forholdsvis konstant gruppe i befolkningen, vil den udgøre en voksende andel af de ufaglærte.

Det fremgår da også af studiet, at gruppen af ufaglærte har andre alvorlige problemer at slås med end alene mangel på beskæftigelse. Eksempelvis er ufaglærte langt mere syge end uddannede, målt på antallet af hospitalsindlæggelser. Ufaglærte bliver i forhold til andre mere end dobbelt så ofte indlagt på hospitalet, ligesom der er en markant og stigende overdødelighed i gruppen.

Figur 2: Udviklingen i antallet af 40-44-årige danskere med grundskole som eneste uddannelse sammenlignet med udviklingen i antallet af langvarigt ubeskæftigede i samme aldersgruppe

KILDE: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra Danmarks Statistik.

Antallet af 40-44-årige danskere uden erhvervskompetencegivende uddannelse er faldet støt siden årtusindskiftet, mens antallet af langvarigt ubeskæftigede i samme gruppe stort set har været uforandret i samme periode.

Opsving trækker ikke restgruppen med

Set i det lys giver det mening, at beskæftigelsesopsvinget og den gunstige økonomiske situation ikke har haft nogen afsmittende effekt på de ufaglærtes grad af beskæftigelse, sådan som det ellers har været tilfældet for andre grupper på arbejdsmarkedet. Tværtimod er kløften mellem uddannede og ufaglærte vokset i årene efter finanskrisen, og intet tyder på, at den udvikling er ved at vende.

Befolkningens generelt stigende uddannelsesniveau har haft en afsmittende effekt på sammensætningen af den ufaglærte gruppe – på den måde, at den er blevet mindre og mere selekteret. Mange af de mest ressourcestærke har uddannet sig ud af gruppen, og er blevet faglærte, eller har taget en anden uddannelse, mens de mindst ressourcestærke er blevet tilbage, og nu fylder betydeligt mere i det samlede billede end tidligere.

Det betyder, at de ufaglærtes samlede beskæftigelsesfrekvens er faldet markant. Hvor 63 pct. var i beskæftigelse i år 2000, er det i 2016 kun 54 pct.

Denne udvikling har givet anledning til mange bud på forklaringer – herunder, at der er blevet mindre efterspørgsel efter ufaglært arbejdskraft, at de ufaglærtes kompetencer ikke matcher det nuværende lønniveau, eller at det er blevet mindre attraktivt for de ufaglærte at tage et arbejde.

En væsentlig forklaring er dog, at gruppen i dag er sammensat på en anden måde end tidligere, og meget tyder på, at det vil kræve en ekstraordinær indsats at styrke den mere eller mindre konstante restgruppe og dens muligheder på arbejdsmarkedet.

Dansk arbejdsindsats ligger i bund

Vi danskere går på arbejde og laver noget 200 dage om året – resten af tiden, altså de øvrige 165 dage, puster vi ud.

Sådan kan beretningen om det danske arbejdsliv, sammenlignet med øvrige OECD-lande, opsummeres, viser et studie udført af professor Torben M. Andersen, Århus Universitet, med ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

I studiet sammenlignes den danske arbejdsindsats med indsatsen i andre OECD-lande, og resultatet er entydigt: Vi danskere ligger helt i bund. Og det gør vi, selv når man tager højde for, at danske kvinder er mere beskæftiget end deres kønsfæller i mange andre lande.

Forklaringen er, at et lands arbejdsindsats afhænger af to forhold, nemlig både andelen, der er i arbejde (beskæftigelsesfrekvensen), og antallet af arbejdstimer.

Som det vil være mange bekendt, scorer Danmark højt på den første – beskæftigelsesfrekvensen – altså andelen af de 15-65-årige, der arbejder. Vi scorer højt, men ligger dog på ingen måde i top blandt de 34 OECD-lande. Danske mænd kommer ind på en tiendeplads, mens kvinderne ligger på femtepladsen.

Når vi alligevel hører til blandt de mindst arbejdende i OECD, er forklaringen, at vi – i gennemsnit – arbejder

få timer. Den gennemsnitlige danske årlige arbejdstid er, med 1.400 timer, blandt de laveste i OECD, hvilket fremgår af figur 3, hvor beskæftigelsesfrekvensen er afbildet lodret, mens arbejdstiden vises på den vandrette akse.

Det ses, at Danmark har en beskæftigelsesfrekvens på 75, på linje med fx Norge, Japan og Storbritannien. Men samtidig ses også, at vi i figuren ligger langt til venstre, hvor arbejdstiden er mindst.

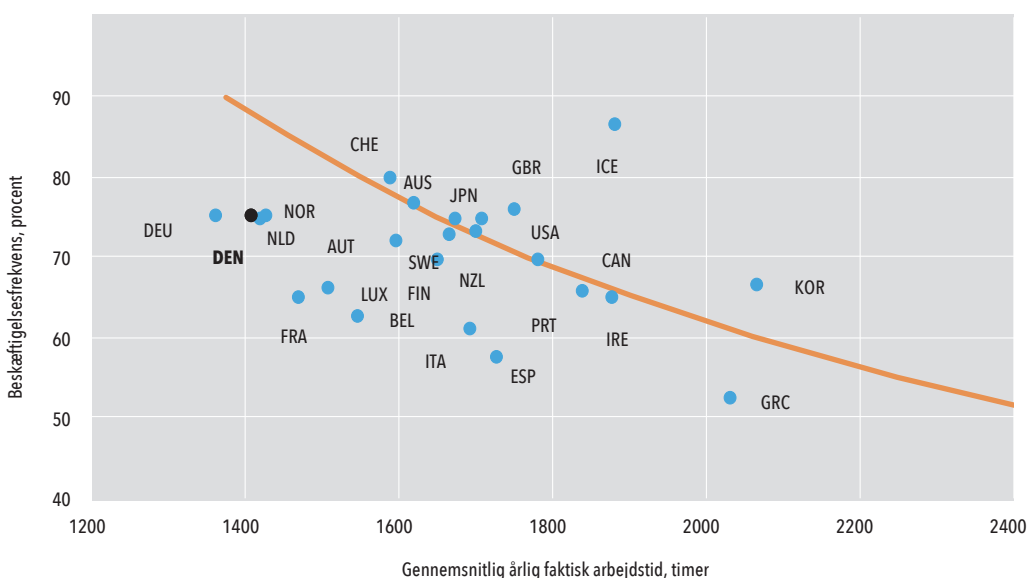
Ekstra 240 timer

Af figuren fremgår samtidig forskellige kombinationer af beskæftigelse og arbejdstid, der giver samme arbejdsindsats som i USA, altså kurven fra øverste venstre hjørne til nederste højre.

Hvis danske arbejdstagere som et tankeeksperiment skulle præstere samme arbejdsindsats som amerikanere, kan det enten ske ved at øge beskæftigelsesfrekvensen eller arbejdstiden (eller en kombination).

Med den gældende danske arbejdstid, de 1.400 timer, ville en amerikansk arbejdsindsats rammes, hvis 89 pct. af samtlige danskere i 15-65-årsalderen var i job. Altså 16 procentpoint flere end i dag.

Figur 3: Arbejdsindsats - deltagelse og timer - OECD-lande (og USA-benchmark)

Note: 2016-tal

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra OECD.

Af figuren fremgår udvalgte OECD-landes samlede arbejdsindsats. Kurven viser kombinationer af arbejdstid og beskæftigelsesfrekvens, der giver samme arbejdsindsats som i USA. Danmark ligger lidt over USA i beskæftigelsesfrekvens og markant under i arbejdstid.

Skulle vi modsat ramme amerikanernes niveau via flere arbejdstimer, ville dette også kræve markante ændringer på det danske arbejdsmarked. Vores nuværende årlige arbejdstid hænger sammen med beslutninger, vi som samfund gennem årtierne har truffet – fx om ferie, ugentlig arbejdstid og helligdage. Derudover er den et udtryk for individuelle valg – fx om deltid.

De 1.400 timer, vi i dag i gennemsnit præsterer om året, svarer fx til 200 dage med syv timers dagligt arbejde. Amerikanerne arbejder små 400 timer ekstra årligt, men har til gengæld en lavere beskæftigelsesfrekvens. Danskerne ville således kunne nå amerikanernes arbejdsindsats ved at arbejde 240 timer mere om året.

Fortsat voksende efterspørgsel efter højtuddannet arbejdskraft i Danmark

Til trods for, at flere og flere danske unge gennem de seneste årtier har taget en videregående uddannelse, er der intet, der tyder på, at de er blevet overuddannede i forhold til, hvad arbejdsmarkedet efterspørger.

Det viser et studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, som belyser, i hvor høj grad den teknologiske udvikling har øget efterspørgslen efter personer med en videregående uddannelse i forhold til personer, der er faglærte eller ufaglærte.

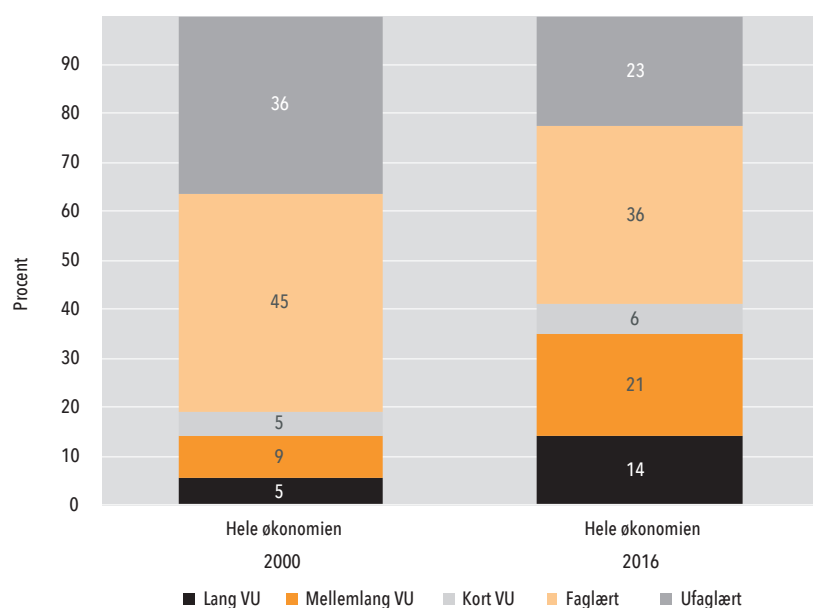
Konklusionen er, at de nye generationer af højtuddannede fuldt ud opsuges af arbejdsmarkedet.

Deles befolkningen op i på den ene side personer med en videregående uddannelse og på den anden side alle andre, så ses der fra årtusindskiftet en øget efterspørgsel efter personer med videregående uddannelse i forhold til faglærte og ufaglærte på tre procent om året frem til 2016.

Sammenligner man situationen i dag med dengang, er der i dag – akkumuleret over årene – knap 50 pct. større efterspørgsel efter højtuddannet arbejdskraft i forhold til lavtuddannet.

Det fremgår af figur 4, at knap 20 pct. af de beskæftigede i år 2000 havde en videregående uddannelse, og at denne andel i 2016 var steget til godt 40 pct.

Figur 4: Fordelingen af dansk beskæftigelse på uddannelsesniveauer, 2000 og 2016

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra Danmarks Statistik

Af figuren fremgår, hvilket uddannelsesniveaue arbejdskraften havde i henholdsvis 2000 og 2016.

Allerstørst har væksten været for personer med en lang videregående uddannelse – dem er der sket næsten en tredobling af siden år 2000.

At flere har fået en højere uddannelse, er ikke gået ud over lønningerne, hvilket man typisk ville se, hvis stigningen i udbuddet af arbejdskraft var større end stigningen i efterspørgslen. Tværtimod har lønniveauet mellem de forskellige uddannelsesgrupper været forholdsvis konstant siden årtusindskiftet, hvilket tyder på, at efterspørgslen efter højtuddannede har været tilstrækkelig til at opsuge de mange flere, der har fået en videregående uddannelse.

Vækst i videnstunge brancher

Stiller man skarpt på den private sektor, er det tydeligt, at der er store brancheforskelle. Stigningen i behovet for højtuddannet arbejdskraft har især været stor i brancher, der i forvejen beskæftiger mange højtuddannede. Det er fx advokatbranchen og medicinalindustrien, mens der ikke har været en stigning i mindre videnstunge brancher. Det er i øvrigt også i de videnstunge brancher, at man i det hele taget har set den største stigning i beskæftigelsen.

Markant fald i antallet af arme-og-ben-virksomheder uden lønmodtagerrettigheder

Der har i årevis været forlydender om, at den danske model er i fare for at blive undermineret af stadig flere mennesker, der opgiver deres lønmodtagerrettigheder for i stedet at sælge deres tid på faktura.

Men der er hen over de senere år ikke kommet flere enkeltmandsvirksomheder i Danmark, viser et nyt studie udført af analysechef Morten Saaby, SDU, og professor Anders Sørensen, CBS, med ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Studiet har opgjort udviklingen i antallet af denne type virksomheder, både i økonomien som helhed, og – mere specifikt – inden for bygge- og anlægsbranchen. At netop denne branche er nærstuderet, skyldes en forhåndsformodning om, at fænomenet her kan være ekstra fremherskende.

Særligt burde der være en stigning i antallet af såkaldte ”arme-og-ben-virksomheder”, altså enkeltpersoner med CVR-nummer, der supplerer deres lønindkomst ved at lade sig hyre ind til opgaver *on demand*. Det giver den enkelte fleksibilitet, men kan samtidig være en vej til at underminere lønmodtagerrettigheder, som det ses i en række europæiske lande.

Både i bygge- og anlægsbranchen og i økonomien som helhed har den faktiske udvikling imidlertid været, at antallet af enkeltmandsvirksomheder samlet set har været faldende siden årtusindskiftet.

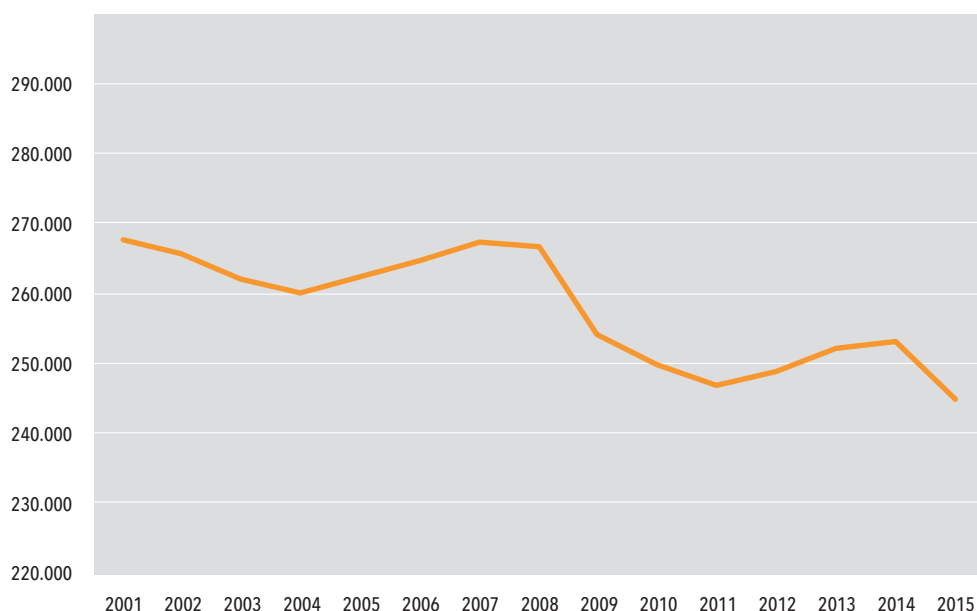
Færre aktive - flere inaktive

Nedgangen skyldes, at der i perioden er blevet færre aktive enkeltmandsvirksomheder, altså færre virksomheder, som selvstændige ejere reelt bruger til at oppebære en indtægt.

I samme periode er der imidlertid blevet flere af de såkaldt ”begrænset aktive” enkeltmandsvirksomheder, hvoraf hovedparten ejes af lønmodtagere. Dem er der kommet næsten 20.000 flere af i perioden efter årtusindskiftet.

Stigningen er dog ikke udtryk for, at flere personer supplerer deres lønindtægt med aktiviteter som selvstændige. Af de 50.000-60.000 enkeltmandsvirksomheder, der ejes af lønmodtagere, er det mindre end halvdelen, der genererer indkomst til deres ejere – hvilket omvendt betyder, at den anden halvdel reelt er inaktive.

Figur 5: Antallet af enkeltmandsvirksomheder 2001-2015

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra Danmarks Statistik.

Figuren viser, at det samlede antal enkeltmandsvirksomheder i Danmark generelt har været faldende – fra knap 270.000 i 2001 til godt 240.000 i 2015.

Fakturering af selvstændige timer som supplement til lønmodtagerarbejde er altså ikke blevet en vigtigere faktor i økonomien siden årtusindskiftet.

7.000 håndværkere med arme-og-ben-virksomheder

Stiller man skarpt på bygge- og anlægsbranchen, er billedet det samme: Antallet af aktive enkeltmandsvirksomheder er faldet, mens den indtægtsgenererende del af de deltidsvirksomheder, der ejes af lønmodtagere, har ligget nogenlunde stabilt på 6.000-7.000 virksomheder. Til sammenligning er der registreret ca. 160.000 almindeligt ansatte i bygge- og anlægsbranchen.

Heller ikke i bygge- og anlægsbranchen kan der altså spores tegn på markante ændringer. Det tyder på, at lønmodtagerrettigheder ikke er under pres fra danske "arme-og-ben-virksomheder" – hverken i økonomien generelt eller for håndværkere med dansk cpr-nummer, som driver enkeltmandsvirksomhed som supplement til deres lønarbejde i bygge- og anlægsbranchen.

Hvor stort et problem udenlandske håndværkere med udenlandske enkeltmandsvirksomheder er – og hvordan håndværkere ansat i Danmark på danske overenskomster eventuelt påvirkes – er en anden problemstilling, der ikke belyses i denne analyse.

Kontanthjælpsreformen fra 2014 skubbede unge over på SU

Kontanthjælpsreformen, som blev iværksat i 2014, virkede i forhold til at få flere i uddannelse.

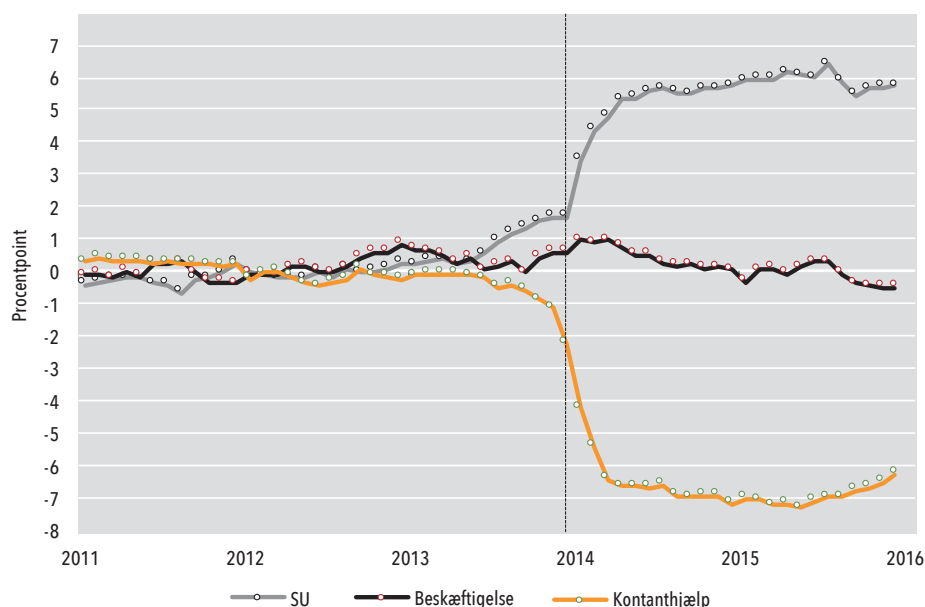
Sådan lyder en af konklusionerne i et studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, hvor effekterne af henholdsvis kontanthjælps-, dagpenge- og efterlønsreformer er blevet undersøgt.

En central målgruppe for kontanthjælpsreformen i 2014 var de 25-29-årige, som dels ikke havde en erhvervs-

kompetencegivende uddannelse, dels havde børn. De blev stillet over for nye regler, der indebar lavere kontanthjælp og krav om uddannelsessøgning.

Figur 6 illustrerer andelen af den omtalte gruppe af 25-29-årige med børn, der enten modtog kontanthjælp eller SU, i forhold til tilsvarende 30-34-årige, som ikke var omfattet af det nye regelsæt. Det fremgår, at reformen i 2014 førte til et fald i andelen på kontanthjælp og en omtrent tilsvarende stigning i andelen på SU.

Figur 6: Udvikling i forskel mellem 25-29-årige og 30-34-årige. Personer med grundskole og børn

Note: Gennemsnit for perioden 2010-2013 er fratrukket i alle opgørelserne.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af data fra Danmarks Statistik.

Figuren viser effekten af kontanthjælpsreformen i 2014 for gruppen af 25-29-årige kontanthjælpsmodtagere uden erhvervs-kompetencegivende uddannelse, som har børn. Disse er sammenholdt med den tilsvarende gruppe af 30-34-årige, som ikke var omfattet af reformen. Figuren viser, at andelen på kontanthjælp faldt med ca. 7 procentpoint efter reformen, og at andelen på SU steg med 6 procentpoint. Reformen havde ingen målbar effekt på beskæftigelsen.

Figuren viser desuden, at reformen ikke medførte nogen tydelig ændring i andelen med beskæftigelse.

Andelen af de 25-29-årige kontanthjælpsmodtagere (uden uddannelse og med børn) falder med omkring syv procentpoint (relativt til de 30-34-årige), og samtidig stiger antallet af SU-modtagere med omkring seks procentpoint.

Reformen var på sin vis en udvidelse af den såkaldte ungeindsats, hvor unge under 25 år med forskellige tiltag er blevet stillet over for andre uddannelseskrav og ydelsesniveauer end dem, der gælder for personer over 25 år. Kontanthjælpsreformen flyttede aldersgrænsen fra 25 til 30 år, men sænkede også ydelsesniveauet for forsørgere, som hidtil havde været undtaget fra det lave ydelsesniveau forbundet med ungeindsatsen.

Kortere dagpengeperiode og udskudt efterløn

Kontanthjælpsreformen, som altså har en synlig effekt på andelen med enten kontanthjælp eller SU, men ingen synlig effekt på beskæftigelsen, er kun én af flere reformtyper, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har undersøgt for virkninger.

En anden er dagpengereformen fra 2010, der halverede dagpengeperioden fra fire til to år med det formål at få arbejdsmarkedets kernegrupper – altså grupper med en høj grad af arbejdsmarkedstilknytning – hurtigere væk fra overførselsindkomster i tilfælde af ledighed.

Reformen har effekt på den måde, at flere forlader dagpengesystemet i månederne lige op til slutningen af en dagpengeperiode. Men studiet viser også, at det er meget usikkert, i hvor høj grad reformen, ud over i månederne lige inden dagpengeudløb, har påvirket, hvor mange der forlader dagpengesystemet. Dagpengereformens samlede påvirkning af beskæftigelsen må derfor siges at være usikker.

I den anden ende af reformeffektivitetsskalaen ligger efterlønsreformen fra 2011. Det er den eneste af de undersøgte reformer, der både har haft en sikker og ganske betydelig effekt på beskæftigelsen.

Når arbejdsmarkedets ældste grupper får udsat deres tilbagetrækningsmuligheder, fortsætter de simpelthen med at arbejde på samme niveau som hidtil frem til den nye udskudte tilbagetrækningsalder.

Mest effektivt med mennesker, der har arbejde

På tværs af de tre studier tyder resultaterne på, at arbejdsmarkedsreformers effektivitet afhænger af, hvilke grupper de retter sig imod.

Reformer, der skal få folk til at blive lidt længere i et job, de allerede har, er tilsyneladende mere effektive end reformer, der skal motivere folk til hurtigere at finde et job, de endnu ikke har.

I øvrigt viser studiet af kontanthjælpsreformen ikke, om de unge, der skifter kontanthjælp ud med SU, også gennemfører de pågældende studier.

Lille løft af kernetropperne beskæftigelse vil løfte økonomien markant

Hvis samfundets kernetropper arbejder en lille smule mere, end de gør i dag, vil det give et væsentligt bidrag til, at vi i Danmark får mere gang i samfundsøkonomien.

Sådan lyder den helt korte version af konklusionen på et nyt studie af konsekvenserne af at øge arbejdsindsatsen frem mod år 2025, udgivet af ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

I studiet, der er et tanke- og regneeksperiment, undersøges tre scenarier for øget beskæftigelse. I det mest realistiske løftes beskæftigelsesfrekvenserne for arbejdsmarkedets kernegrupper, altså de grupper, der i forvejen har høj beskæftigelsesfrekvens.

De løftes, så de kommer op på det højeste niveau, de har været på i perioden siden årtusindskiftet, og det viser sig, at den situation vil skabe 67.000 flere fuldtidsarbejdende, der lægger 50 mia. kr. til landets BNP, som det fremgår af tabel 1.

Scenariets påvirkning af beskæftigelsen og økonomien er vist i midterste kolonne i tabel 1, flankeret af to alternative scenarier.

At kernetropperne skal arbejde mere, lyder måske umiddelbart mere voldsomt, end det rent faktisk er. De skal bare nå det niveau, de har haft på et eller andet tidspunkt siden årtusindskiftet, fraregnet situationen under højkonjunktoren før finanskrisen – et niveau, der næppe er realistisk.

I scenariet er de unges og de ufaglærtes beskæftigelsesfrekvenser i øvrigt fastholdt på deres nuværende niveau. De unge uddanner sig nemlig i dag mere end for et par årtier siden – og arbejder tilsvarende mindre. De ufaglærte er blevet færre, og gruppen er, som gruppe betragtet, blevet tungere og dermed dårligere rustet til at arbejde. Derfor indgår ingen af de to grupper i regnestykket.

To alternativer

Et andet scenarie er studiets noget mindre realistiske storebror, der viser, hvad der ville ske, hvis man i stedet hævdede beskæftigelsen for samtlige samfundsgrupper (også de unge og de ufaglærte) til det højeste niveau i perioden – inkl. de tre år med højkonjunktur før finanskrisen, hvor beskæftigelsen var skyhøj.

Tabel 1: Tre scenarier for mere beskæftigelse frem mod 2025.

	Alle arbejder mere – som under højkonjunktoren før finanskrisen	Kernegrupperne arbejder en smule mere	Ikke-vestlige indvandrere arbejder på niveau med etniske danskere
Fuldtidsbeskæftigelse øges med ... (personer)	175.000	67.000	47.000
BNP stiger med ... (mia. kr.)	100	50	30
Offentlige finanser forbedres med ... (mia. kr.)	40	20	15

KILDE: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på basis af DREAM-modellen.

Tre bud på, hvordan beskæftigelse, BNP og offentlige finanser ville blive påvirket, hvis givne grupper øgede deres beskæftigelse.

Hvis dette kunne realiseres, ville det gøre Danmark til den mest arbejdende nation i OECD, kun overgået af Island. Scenariet ville give os ekstra 175.000 fuldtidsarbejdende borgere.

Det tredje scenarie er et velkendt tankeeksperiment: Hvad ville det betyde, hvis ikke-vestlige indvandrere og efterkommeres beskæftigelsesfrekvens var som etniske danskeres?

Her løftes beskæftigelsen ikke lidt for store grupper, men meget for en mindre gruppe. At de skal arbejde som danskere, betyder, at de arbejder på lige fod med etniske danskere med tilsvarende køn, alder og uddannelse. Hvis dét skete, ville resultatet være 47.000 flere fuldtidsarbejdende.

Undersøgelsens publicering:

Jan Rose Skaksen med bidrag af Torben M. Andersen, Anders Bruun Jonassen, Anders Hjorth-Trolle, Jeppe Elholm Madsen, Anders Sørensen & Morten Saaby (2019). *Hvordan udvikler beskæftigelsen sig i Danmark?* *En analyse af forskellige befolkningsgruppers deltagelse på arbejdsmarkedet.*

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning